

Základy soudní , sociální a pracovní psychiatrie

Pavlát , Hynek

Psychiatrická klinika

Historie soudní psychiatrie

- Římské právo „furios, mente capti, dementes“
- Constitutio criminalis Carolina 1532 Karel IV
- Hrdelní řád ,Josef I. 1707
- Constitutio criminalis Teresiana 1768
- Rakouský Všeob. zák.občanský 1811
- Trestní zákon 140/61 Sb.
- Zákon o znal. a tlum. 1967 Novela 1989

■ Trestní právo

- Příčetnost, zmenšená příčetnost (§ 27 tr. z.), nepřítetnost (§ 26 tr.z.) pachatele pro duševní poruchu
- Rozpoznávací schopnosti, ovládací schopnosti
- Schopnost účasti v trestním řízení
- Společenská nebezpečnost pachatele z psychiatrického hlediska
- Schopnost resocializace
- Ochranná léčba (typy , způsoby OL)
- Ochranná výchova

Zadavatelé posudků v trestním právu

- Orgány činné v trestním řízení
 - policie (opatřením)
 - Státní zastupitelství
 - soud
- Obhájce
- Soukromá osoba – pachatel, event. poškozený, někdy hodnoceno pouze jako listinný důkaz

Charakteristiky trestního řízení

- Presumpce nevinny – formulace kondicionálem
- Tříčlenný soudní senát
- Žalobu podává státní zástupce (prokurátor)
- Posudek zpracovává jeden znalec z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie, s konzultanty, event. ústav (taxativně vyjmenovaný)

Obsah znaleckého posudku

- 1. výpis z trestního spisu
- 2. Výpis ze zdravotnické dokumentace
- 3. Vlastní psychiatrické vyšetření
 - Event. lab. nebo přístrojová vyšetření
 - Event. psychologické vyšetření
 - Event. jiné odborné vyšetření
- 4. Souhrn a závěr posudku
- 5. Odpovědi na položené otázky

Soukromé (civilní) právo

Subjekty mají rovné postavení

Princip ekvivalence

- Občanské právo (základ civilního práva, které je supsidiárním právním předpisem)
- Obchodní právo
- Rodinné právo
- Pracovní právo

Občanské právo zák. č.86/92 Sb.a 20/96 Sb.

- Způsobilost k právním úkonům
- Hospitalizace nedobrovolná, bez souhlasu nemocného
 - a) u nemoci stanovené předpisem(infekce)
 - b) duševní choroba , intoxikace - pokud ohrožuje sebe nebo okolí
 - c) nelze vyžádat souhlas nemocného pro záchranu života(bezvědomí)

Psychiatrické posudky v občanském právu

- Způsobilost k právním úkonům
- Neplatnost závěti.
- Odškodňování bolesti a stížení společenského uplatnění
- Hospitalizace bez souhlasu duševně nemocného
- Odpovědnost za způsobenou škodu.

Technologie vypracování znaleckého posudku na právní způsobilost.

- Zhodnocení aktuálního psychického stavu včetně psychologického vyš, u hran. stavů (stupně deteriorace)
- Zhodnocení sociálního šetření
- Zhodnocení variability tohoto v čase.
- Vyhodnocení prognózy onemocnění (jak rychle demence postupuje).
- Zhodnocení sociálního dopadu omezení právní způsobilosti.
- Stupeň omezení.
- Etické problémy.

Způsobilost k právním úkonům

- Je způsobilost mít práva a povinnosti
- Je jedno ze základních lidských práv(vzniká narozením a zaniká smrtí), postupně narůstá s psychickou vyspělostí a v plném rozsahu je dosažena zletilostí (18let), před tím se nabývá uzavřením manželství a to jednou provždy ,byť i neplatného.
- Jde tedy o psychickou způsobilost rozpoznávací(předvídací) a určovací, tj.způsobilost rozpoznat charakter vlastního jednání a jeho adekvátnost.

Způsobilost k právním úkonům

- Z lékařského hlediska je právní způsobilost omezována duševní chorobou, nebo nadměrným užíváním alkoholu a omamných látek, které není přechodné, což je dáno ze zákona (§ 38 odst.2 obč.zák.).
- Právní akt v průběhu i přechodné duševní choroby nebo opilosti je neplatný

Řízení o právní způsobilosti.

- Návrh na zahájení řízení(státní orgán, zdrav.zařízení).
- Podnět např. organizace ÚSP.
- Bez návrhu (soud).
- Určení opatrovníka pro řízení (soudní čekatelé), střet zájmů.
- Určení opatrovníka po omezení nebo zbavení svéprávnosti(rodinní příslušníci).
- Soud opatří znalci spis, kde musí být zjištění osobních poměrů, chování v životě, schopnost starat se o rodinu, schopnost hospodařit s financemi, projevy na pracovišti.
- Nelze vyjít pouze z odborného psychiatrického vyšetření.

Řízení o právní způsobilosti.

- Konfrontovat výsledky znaleckého posudku se sociálním šetřením.
- Výjimka u osob neschopných samostatné existence v důsledku vrozené duševní choroby nebo při pokročilé demenci (není nutné sociální šetření).
- Neopomenutelným účastníkem soudního řízení je posuzovaný.
- Povinnost vyslechnout vyšetřovaného, výjimka § 187 odst.2 obč. soudního řádu. Kdyby došlo ke zhoršení zdravotního stavu
- U nezletilého předvolat zákonného zástupce (rodiče).
- Obligatorní povinnost výslechu znalce u soudu (§187 odst.3).

-
- Znalecký posudek, ústavní znalecký posudek
 - Formou ambulantního vyšetření
 - Vyšetření na lůžku
 - Vědomě nepravdivý posudek

Rodinné a pracovní právo

- Spory o svěření dítěte do výchovy
- Odškodnění bolestného a snížení společenského uplatnění (vyhl. č. 32/65 Sb.)
- Pojistné plnění (vyhl. Č. 49/64 Sb. Novela 55/79 Sb.)
- Schopnost řízení mot. Vozidel
- Schopnost držení zbraně (zák. č 288/95 Sb.)

Podmínky pro znalectví

- Atestace z oboru
- Práce v oboru , bezúhonnost
- Zapsání v seznamu znalců
- Krajské, Městské soudy
- Ministerstvo spravedlnosti
- event. přibrání znalce pro jednotlivý posudek
- Vedení znaleckého deníku

Odměny znalců

- Podle novely zákona o znalcích a tlumočnících 432 z roku 2002
- Hodina (i načatá)100-350,-Kč
- pro státní instituce
- Smluvní cena posudku.....
- pro soukromé osoby (obhajobu)

Sociální psychiatrie -

- - se zabývá sociálními faktory ovlivňujícími vznik průběh a léčení psychických poruch
- 1917 Southard
- Duševní hygiena
- Komunitní psychiatrická péče : stacionáře, chráněné dílny , chráněné bydlení , kluby, linky důvěry

-
- Psychiatrická ambulantní péče- 1 psychiatr na 20 000 obyvatel
 - Denní a noční sanatoria
 - Částečná hospitalizace
 - Chráněné dílny
 - Chráněné bydlení
 - Svépomocné skupiny nemocných

Pracovní psychiatrie

- Pracovní neschopnost
- Chráněné dílny
- Lázeňské pobyty
- Invalidní důchody částečný-plný
- Asisteční služba